

Прошлост – осврт уназад

1. Резиме

Рад обухвата четири часа:

1. Природа и друштво - **Како се некад живело. Временска лента**, обрада, 4. разред
2. Српски језик - **Најбоље задужбине**, обрада, 4. разред
3. Од играчке до рачунара - **Креирамо, стварамо - временску ленту**, утврђивање, 4. разред
4. Природа и друштво - **Временска лента**, утврђивање, 4. разред

На овим часовима се интердисциплинарно ученици уводе у појам прошлости. Остварена је корелација предмета Природа и друштво, Српски језик, Од играчке до рачунара и Музичке културе. Приликом избора активности ученика пажња је посвећена ангажовању што већег броја чула, ангажовању ученика у процесу стицања знања, уважавању различитости у склоностима деце. Кроз разноврсне активности омогућено је ученицима да испробају своје могућности. Посебна пажња посвећена је вршњачком учењу, као значајном фактору у процесу стицања трајних и функционалних знања. Правовремена повратна информација омогућена је кроз презентовање продуката рада, али и кроз рад на решавању задатака у оквиру интерактивних електронских вежби. У раду се од ИКТ користи:

- филм који уводи ученике у тему о прошлости,
- презентација у циљу рефлексije садржаја обрађених на часу и систематизовања информација са часа,
- информације и фотографије са разних интернет страница,
- електронске интерактивне вежбе за утврђивање знања,
- аудио записи народних песама.

Мотивација

Приликом усвајања историјских садржаја у пракси су уочени следећи проблеми:

- Ученици имају потешкоћа у схватању историјских датума и просторних представа појмова везаних за далеку прошлост;
- Просторне и временске представе историјских места и догађаја су веома далеко од чулног искуства ученика;
- Због недостатка основних појмова, ученици тешко повезују чињенице, што је често узрок учења без разумевања.

Дечије поимање је претежно засновано на непосредном посматрању појава и чулним сазнањима. Представе о прошлости настају у процесу мишљења, овладавањем различитих мисаоних операција. Историјски појмови формирају се у настави логички, полазећи од суштине, односно опште линије развоја.

Како је прошлост за децу апстрактна и тешко схватљива, могућа решења проблема су у осмишљавању наставних модела којима се ученичке активности усмеравају на:

- појмовно учење,
- смислено структурирање наставног садржаја у визуелној форми,
- обезбеђивање познатог окружења, блиског ученичком искуству,
- укључивање методе игре и практиковања.

Смањена мотивисаност ученика за учење, која се делом приписује традиционалној настави, може се превазићи коришћењем ИКТ у процесу учења. На тај начин, ученици уче у окружењу на које су навикли, које им је блиско. Пружање правовремене повратне информације, која је обезбеђена електронским интерактивним вежбама (Хотпотејтос), додатно мотивише ученике. Сви ученици су ангажовани, труде се да остваре што боље резултате, доживљавајући процес утврђивања знања као игру.

2. Планирање и организација часа

Општи циљеви:

- увођење ученика у разумевање прошлости
- оспособљавање ученика за оријентацију у времену
- развијање основних елемената логичког мишљења
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација
- оспособљавање ученика за интердисциплинарни приступ проучавању наставних садржаја
- сагледавање времена догађања лоцирањем догађаја на временској ленти
- развијање свести о националној припадности, неговање српске традиције и културе
- развијање радозналости, креативноасти
- развијање и неговање другарства и пријатељства кроз заједничко учење

Услови за реализацију часова

За реализацију првог и другог часа потребно је обезбедити један рачунар, видео пројектор и интернет конекцију.

За реализацију 3. часа неопходно је обезбедити рачунаре за 5 група ученика и бар један штампач. Било би пожељно да сваки пар ученика има по 1 рачунар.

На четвртном часу ученици у паровима решавају електронски интерактивни квиз, тако да је неопходно да на свака 2 ученика буде по један рачунар.

Организација часа (ток часа)

1. час - Природа и друштво

Наставна јединица

Тип часа

Облици рада

Циљеви и задаци часа

Како се живело некад. Временска лента.

обрада

фронтални, индивидуални

Упознавање са начином живота у Србији у средњем веку. Проширивање знања о историјским изворима. Усвајање информација о неким научним достигнућима двадесетог века. Обнављање и увежбавање рада на временској ленти.

Наставне методе

демонстративна, дијалошка, рад на тексту, писаних радова, графичких радова

Наставна средства и материјал

уџбеник, филм, презентација

Активност ученика	посматрају, уочавају, анализирају, изводе закључке, читају, дискутују
Активност наставника	организатор, даје објашњења, поставља питања, прати рад ученика
Корелација	Српски језик
Начин праћења рада ученика	Учитељ посматра ученике, њихово ангажовање у дискусији, слуша одговоре, прати индивидуални рад и продукте рада

Ток часа:

1. активност – 12 минута

Гледамо филм <http://www.youtube.com/watch?v=vFP7o9RjUj4>

Разговор о филму: о чему говори, шта је то што смо могли да научимо из филма, да ли је било нечег што нас је изненадило.

2. активност – 20 минута

Ученици добијају задатак да прочитају текст из уџбеника „Природа и друштво за 4. разред“ (Креативни центар), стр. 134. Потребно је да подвуку делове текста који говоре о томе шта су историјски извори и да покушају графички да представе та сазнања (мапа ума).

3. активност – 5 минута

Посматрање презентације о историјским изворима у циљу повратне информације.

4. активност – 8 минута

Ученици индивидуално раде на временској ленти у уџбенику, стр. 136. и 137.

Учитељ обилази ученике, посматра њихов рад, пружа индивидуалну повратну информацију.

2. час – Српски језик

Наставна јединица	Најбоље задужбине, народна легенда
Тип часа	обрада
Облици рада	фронтални, индивидуални
Циљеви и задаци часа	Утврђивање појмова: тема и идеја у епском делу; хронолошки редослед догађаја. Тумачење текста: Уочавање и тумачење тока радње, главних ликова и основних порука у књижевном делу. Усмерено читање (с претходно датим задацима).

Наставне методе	демонстративна, дијалошка, рад на тексту, писаних радова, илустративна
Наставна средства и материјал	Читанка, презентација, свеске
Активност ученика	посматрају, уочавају, читају, анализирају, изводе закључке, дискутују, илуструју
Активност наставника	организатор, чита, поставља питања, прати рад ученика, води дискусију
Корелација	Природа и друштво
Начин праћења рада ученика	Учитељ посматра ученике, њихово ангажовање у дискусији, слуша одговоре, прати индивидуални рад и продукте рада

Ток часа:

1. активност – 5 минута

Разговор са ученицима о значењу речи *задужбина*:

Задужбина је грађевина, најчешће црква или манастир, коју су обично подизали владари или богати људи. То је такође имовина (новац или зграда) која се поклања свом народу, како би се користила за хумане сврхе (дом за децу, школа, болница). Задужбина је и добро дело, добротинство, које неко чини за другог.

Презентација интернет странице о задужбинама у Немањића <http://www.zaduzbine-nemanjica.rs/>.

2. активност – 3 минута

Најава наставне јединице и записивање наслова на табли.

Ова прича је народна легенда. Зна ли неко од вас шта су то легенде?

Легенде су приче у којима се казују разне догодовштине о познатим личностима или пак приповеда о настанку познатих места.

3. активност – 8 минута

Изражајно читање текста „Најбоље задужбине“.

Водим разговор са ученицима:

- Ко су главни јунаци ове приче?
- Због чега су богаташи дошли код светог Саве?
- Због чега су баш светог Саву изабрали за саветника?
- Шта им је свети Сава саветовао?

4. активност – 10 минута

Усмерено читање текста са задацима:

- уочавање непознатих речи и тражење објашњења у речнику
- издвајање ликова
- подела текста на целине
- временска локализација текста

5. активност – 5 минута

Након објашњења непознатих речи, на табли записујемо податке о тексту:

- **Ликови:**
Свети Сава и два богата човека
- **Време радње:**
Давна прошлост, тринаести век. Радња траје три године.
- **Тематске целине:**
 - 1. Богати трговци долазе светом Сави**
 - 2. Трговци саопштавају која су добра дела чинили**
 - 3. Свети Сава казује која је најбоља задужбина**

6. активност – 10 минута

Након тога разговарамо о тексту:

- Зашто богати трговци долазе светом Сави?
- Шта им саопштава светитељ?
- Шта мислите зашто им свети Сава није одмах дао одговор?
- Која су све добра дела учинили на свом пропутовању?
- На који начин је помогао старији, а на који начин млађи? Упореди их!
- Како је свети Сава оценио поступке младог трговца?
- Чије су задужбине вредније и због чега?

7. активност – 2 минута

Проналажење реченице у којој је садржана порука ове легенде. Записивање на табли:

“Задужбина коју неко чини сам собом, својим личним радом, лишавајући се и сам и мучећи се, више вреди од задужбине која се новцем подиже.”

8. активност – Домаћи задатак

Шта мислите, шта осећају људи који чине добра дела?

Да ли и деца могу да чине добра дела? Како? Ученици добијају задатак да код куће цртежом представе на које све начине деца могу да чине добра дела.

3. час – Од играчке до рачунара

Наставна јединица

Тип часа

Облици рада

Циљеви и задаци часа

комбиновања и креативности

Наставне методе

Наставна средства и материјал

Активност ученика

Креирамо, стварамо - временску ленту

утврђивање

групни

развијање умења и вештина повезивања знања из различитих дисциплина; коришћења рачунара, различитих материјала, прибора и алата; развијање логичког мишљења, способности

Истраживачка, практичних радова, кооперативна

интернет, папир за штампање, траке од хамера,

пакпапир, маказе, лепак, фломастери, лењери

истражују, врше селекцију и избор слика,

сарађују, договарају се, штампају, секу, лепе,

Активност наставника

Корелација

Начин праћења рада ученика

цртају, процењују, лоцирају, групишу, презентују

организатор, даје објашњења, поставља питања, прати рад ученика

Природа и друштво, математика,

Учитељ посматра ученике, њихово ангажовање у дискусији, слуша одговоре, прати индивидуални рад и продукте рада

Ток часа:

1. активност – 5 минута

Подела ученика на 5 група разбрајањем:

1. старе фотографије
2. стари предмети
3. личности из прошлости
4. старе грађевине
5. писани трагови

Свака група добија задатак направи ленту времена на одређену тему. Сlike које ће користити при изради треба да пронађу на задатим страницама на интернету:

<http://www.istorijskabiblioteka.com/>

<http://scc.digital.nb.rs/>

<http://www.zaduzbine-nemanjica.rs/>

<http://www.narodnimuzej.rs/code/navigate.php?Id=8>

<http://www.mgb.org.rs/sr/zbirke>

2. активност – 30 минута

Ученици раде по следећим корацима:

1. претраживање страница на интернету
2. избор слика у складу са задатком
3. штампање одабраних слика
4. сечење слика и лоцирање на ленти времена
5. лепљење слика

3. активност – 10 минута

Презентовање сваке добијене ленте времена.

Израда одељенског панона ленти времена.

4. час - Природа и друштво

Наставна јединица

Тип часа

Облици рада

Циљеви и задаци часа

Наставне методе

Наставна средства и материјал

Активност ученика

Активност наставника

Корелација

Начин праћења рада ученика

Временска лента

утврђивање

фронтални, индивидуални/у пару

Утврђивање стечених знања о историјским изворима, начину живота у прошлости, старим српским инструментима; увежбавање рада на временској ленти.

дијалогска, игра

компакт диск „Музичка култура, примери музичких дела уз уџбеник за 4.разред основне школе“ Креативни центар, Београд 2009, електронске интерактивне вежбе

слушају, решавају задатке, сарађују, договарају се организатор, даје објашњења, поставља питања, прати рад ученика

Српски језик, Музичка култура, Од играчке до рачунара

Учитељ посматра ученике, њихово ангажовање у решавању задатака, прати постигнућа – резултате постигнуте приликом решавања теста

Ток часа:

1. активност – 5 минута

Техничка организација часа у зависности од услова које школа поседује. Идеално би било да за једним рачунаром седе два ученика.

Ученици добијају упутства за решавање задатака у оквиру припремљених електронских интерактивних вежби - квиза.

2. активност – 30 минута

Ученици решавају задатке. Учитељ обилази ученике, надгледа њихов ради, прати постигнуте резултате. Указује им на могућност да поново одговоре на питање на које нису дали тачан одговор.

3. активност – 10 минута

Стара српска музика је од давнина извођена на одређеним инструментима. Задатак ученика је да у слушаним композицијама препознају те инструменте и нацртају их. Слушање музике: „Дим се вије на врх Чакора“ (гусле), „Ој, Мораво“ (труба), „Већ одавно спремам свог мркова“ (тамбура) и „Фрулашки разговор“ (фрула).

Ученици имају задатак да нацртају још неки стари српски инструмент (хармоника, виолина, кларинет).

Наставни материјали

1. Филм о животу у Београду почетком 15. века

<http://www.youtube.com/watch?v=vFP7o9RjUj4>

2. Презентација о историјским изворима (налази се у прилогу)

3. Презентација интернет странице о задужбинама у Немањића

<http://www.zaduzbine-nemanjica.rs/>.

4. Информације које ученици проналазе на препорученим интернет страницама:

<http://www.istorijskabiblioteka.com/>

<http://scc.digital.nb.rs/>

<http://www.zaduzbine-nemanjica.rs/>

<http://www.narodnimuzej.rs/code/navigate.php?Id=8>

<http://www.mgb.org.rs/sr/zbirke>

5. Електронски интерактивни квиз креиран у програму Хот Потејтос (Hot Potatoes) – налази се у прилогу у посебном фолдеру (покреће се активирањем датотеке *index*)

6. Аудио запис композиција „Дим се вије на врх Чакора“, „Ој, Мораво“, „Већ одавно спремам свог мркова“ и „Фрулашки разговор“. Све композиције налазе се на компакт диску „Музичка култура, примери музичких дела уз уџбеник за 4.разред основне школе“, Креативни центар, Београд 2009.

3. Праћење и вредновање

Вредновање постигнућа ученика

Праћење и вредновање постигнућа ученика остварује се кроз:

- праћење и посматрање рада ученика, њиховог ангажовања током дискусије
- посматрање и слушање одговора ученика
- помоћ у групи/пару
- праћење реакција ученика
- праћење активности група
- процењивање и анализа продуката рада
- праћење постигнутих резултата током решавања квиза
- праћење задовољства ученика током часова и након њих